

1971. évi 3. törvényerejű rendelet

a „Nemzetközi Közúti Árufuvarozási Szerződésről” szóló, Genfben, az 1956. évi május hó 19. napján kelt Egyezmény kihirdetéséről¹

Hatályos: 2007. 01. 01. –

(A Magyar Népköztársaság csatlakozó okiratának letétbe helyezése az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál New Yorkban, az 1970. évi április hó 29. napján megtörtént.)

1. § A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a „Nemzetközi Közúti Árufuvarozási Szerződésről” szóló, Genfben, az 1956. évi május hó 19. napján kelt Egyezményt e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az 1. §-ban említett Egyezmény hivatalos magyar fordítása a következő:

EGYEZMÉNY

a Nemzetközi Közúti Árufuvarozási Szerződésről(CMR)

Bevezetés

A Szerződő Felek

felismerve, hogy a nemzetközi közúti árufuvarozási szerződésre vonatkozó feltételeket – különösképpen az ilyen fuvarozáshoz használt okmányok és a fuvarozó felelőssége tekintetében – célszerű egységesen szabályozni, a következőkben állapodtak meg:

I. fejezet

Alkalmazási terület

1. cikk

1. Ez az Egyezmény minden olyan szerződésre érvényes, amely áruknak közúton járművel díj ellenében végzett szállításáról szól, ha az áru átvételének helye és a kiszolgáltatásra kijelölt hely, – amint ezeket a fuvarozási szerződésben megjelölték, – két különböző állam területén van, amelyek közül legalább az egyik szerződő állam. Ez a rendelkezés a felek székhelyére és állampolgárságára tekintet nélkül érvényes.

2. Az Egyezmény alkalmazása szempontjából „jármű” gépjárművet, nyergesvontatót, pótkocsit és félpótkocsit jelent, amint azt az 1949. szeptember 19-én kelt Közúti Közlekedési Egyezmény 4. cikke meghatározza.

3. Az Egyezmény abban az esetben is érvényes, ha a hatálya alá eső fuvarozást államok, állami intézmények, vagy állami szervezetek végzik.

4. Az Egyezmény nem érvényes:

- a) nemzetközi postaegyezmények rendelkezései alapján végzett fuvarozásokra;
- b) hullák fuvarozására;
- c) átköltözködési ingóságok fuvarozására.

5. Szerződő Felek sem két-, sem többoldalú olyan külön megállapodást nem kötnek egymással, amely ennek az Egyezménynek a rendelkezéseitől eltér; kivételt képeznek az olyan külön megállapodások, amelyek szerint az Egyezmény kishatárforgalmukra nem érvényes, vagy amelyek – kizárólag a megállapodást létesítő államok területére korlátozott fuvarozásokra – az árut megtestesítő fuvarlevél használatát engedélyezik.

2. cikk

1. Ha az áruval rakott járművet az útvonal egy részén tengeren, vasúton, belvízi vagy légi úton fuvarozzák, anélkül, hogy az árut – kivéve a 14. cikkben foglalt rendelkezés alkalmazásának esetét – átraknák, az egész útvonalra az Egyezményt kell alkalmazni. Abban az esetben azonban, ha bizonyították, hogy az árunak nem közúti fuvarozó által végzett fuvarozása során bekövetkezett elveszését, megsérülését vagy a kiszolgáltatási késedelmet nem a közúti fuvarozó cselekménye vagy mulasztása, hanem olyan esemény okozta, amely csak a nem közúti fuvarozó által végzett fuvarozás során és emiatt következhetett be, a közúti fuvarozó felelősségét nem a jelen Egyezmény, hanem aszerint kell meghatározni, ahogy a másik fuvarozási ághoz tartozó fuvarozó felelősségét kellett volna megállapítani abban az esetben, ha a szerződést – kizárólag az áru fuvarozására – a feladó és a másik fuvarozási ághoz tartozó fuvarozó kötötte volna e fuvarozási ágazatban végzett fuvarozásokra érvényes jogszabály kötelező előírásai szerint. Ha azonban ilyen jogszabály nincs, a közúti fuvarozó felelősségét a jelen Egyezmény szerint kell megállapítani.

2. Ha a közúti fuvarozó egyben a másik fuvarozási ághoz tartozó fuvarozó is, felelősségét szintén a jelen cikk 1. pontja szerint kell meghatározni, úgy azonban, mintha az ő közúti fuvarozói tevékenységét és a másik fuvarozási ág keretében végzett fuvarozói tevékenységet két különböző személy végezte volna.

II. fejezet

A fuvarozó felelőssége más személyekért

3. cikk

A fuvarozó ennek az Egyezménynek az alkalmazása esetén alkalmazottai és minden más olyan személy cselekményéért, valamint mulasztásáért, akinek szolgálatát a fuvarozás teljesítése céljából igénybe veszi, úgy felel, mintha a saját cselekménye vagy mulasztása lett volna, feltéve, hogy ezek az alkalmazottak vagy egyéb személyek feladatkörükön belül jártak el.

III. fejezet

A fuvarozási szerződés megkötése és végrehajtása

4. cikk

A fuvarozási szerződésről fuvarlevelet állítanak ki. A fuvarlevél hiánya, szabálytalansága vagy elveszése nem érinti sem a fuvarozási szerződés létét, sem annak érvényességét; arra továbbra is ennek az Egyezménynek a rendelkezései érvényesek.

5. cikk

1. A fuvarlevelet három eredeti példányban állítják ki; azokat a feladó és a fuvarozó aláírja. Ha annak az országnak a jogszabályai, ahol a fuvarlevelet kiállítják, megengedik, ezek az aláírások nyomtatottak is lehetnek, vagy azok a feladó és a fuvarozó bélyegzőjével is helyettesíthetők. A fuvarlevél első példányát a feladó kapja, a második példány az árut kíséri és a harmadikat a fuvarozó tartja meg.

2. Ha a fuvarozásra szánt árut több járműre kell felrakni, vagy az különböző árufajtára, illetőleg részrakományra oszlik, mind a feladó, mind a fuvarozó követelheti, hogy annyi fuvarlevelet állítsanak ki, ahány járművet használnak, vagy ahány árufajta, illetőleg részrakomány van.

6. cikk

1. A fuvarlevélnek a következő adatokat kell tartalmaznia:

- a) a kiállítás helye és időpontja;
- b) a feladó neve és címe;
- c) a fuvarozó neve és címe;
- d) az áru átvételének helye és időpontja, valamint a kiszolgáltatásra kijelölt hely;
- e) a címzett neve és címe;

- f) az áru szokásos megnevezése és a csomagolás neve, valamint veszélyes áruknál azok általánosan elismert megnevezése;
 - g) az árudarabok száma, jele és sorszáma;
 - h) az áru bruttó súlya vagy más mennyiségi meghatározása;
 - i) a fuvarozással kapcsolatos költségek (fuvardíj, mellékdíjak, vámok és egyéb költségek, amelyek a szerződéskötéstől a kiszolgáltatásig felmerülnek);
 - j) a vám- és egyéb hatósági kezeléshez szükséges utasítások;
 - k) nyilatkozat arról, hogy a fuvarozás – minden ellentétes kikötés ellenére – a jelen Egyezmény rendelkezései alá esik.
2. A fuvarlevélnek – adott esetben – még a következő adatokat is tartalmaznia kell:
- a) az átrakás tilalma;
 - b) a feladó által vállalt költségek;
 - c) utánvétli összeg, amelyet az áru kiszolgáltatásakor be kell szedni;
 - d) az áru bevallott értéke és a kiszolgáltatáshoz fűződő különleges érdek összecszerű megjelölése;
 - e) a feladó rendelkezése a fuvarozó számára az áru biztosítása tekintetében;
 - f) a megegyezés szerinti határidő, amelyen belül a fuvarozást végre kell hajtani;
 - g) a fuvarozónak átadott okmányok jegyzéke.
3. A felek a fuvarlevélbe minden egyéb – célszerűnek vélt – adatot bevezethetnek.

7. cikk

1. A feladó felel minden költségért és kárért, amely abból kifolyólag hárul a fuvarozóra, hogy a következő adatok pontatlanok vagy nem teljesek:
- a) a 6. cikk 1. pontja b), d), e), f), h) és j) alpontjában megjelölt adatok;
 - b) a 6. cikk 2. pontjában megjelölt adatok;
 - c) minden más adat vagy rendelkezés, amelyet a feladó a fuvarlevél kitöltésére vonatkozóan vagy a fuvarlevélbe bejegyzés céljából közöl.
2. Ha e cikk 1. pontjában megjelölt adatokat – a feladó kérésére – a fuvarozó vezeti be a fuvarlevélbe, az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy a fuvarozó a feladó nevében jár el.
3. Ha a fuvarlevél a 6. cikk 1. pont k) alpontjában említett nyilatkozatot nem tartalmazza, a fuvarozó felel minden költségért és kárért, amely az áru felett rendelkezésre jogosultat – a nyilatkozat hiánya következtében – éri.

8. cikk

1. A fuvarozó az áru átvétele alkalmával ellenőrizni tartozik:
- a) az árudarabok számára, jelére és sorszáma vonatkozóan a fuvarlevélbe bejegyzett adatok pontosságát;
 - b) az áru és az áru csomagolásának külső állapotát.
2. Ha a fuvarozónak nincs megfelelő módja arra, hogy e cikk 1. pont a) alpontjában említett adatok pontosságát ellenőrizze, köteles fenntartását, indokaival együtt, a fuvarlevélbe bejegyezni. Hasonlóképpen köteles minden olyan fenntartását megindokolni, amely az árura és az áru csomagolásának külső állapotára vonatkozik. Ezek a fenntartások a feladót csak abban az esetben kötelezik, ha azokat a fuvarlevélben kifejezetten elismerte.
3. A feladó követelheti a fuvarozótól, hogy az áru bruttó súlyát vagy egyéb módon kifejezett mennyiségét ellenőrizze. Követelheti továbbá az árudarabok tartalmának ellenőrzését is. A fuvarozó igényelheti az ilyen ellenőrzés költségeinek megtérítését. Az ellenőrzés eredményét a fuvarlevélbe be kell vezetni.

9. cikk

1. A fuvarlevél – az ellenkező bizonyításáig – bizonyítékuul szolgál a fuvarozási szerződés megkötésére, a szerződés feltételeire és arra nézve, hogy a fuvarozó az árut átvette.
2. Ha a fuvarlevél nem tartalmazza a fuvarozó indokolt fenntartását, az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy az áru és annak csomagolása jó állapotban van, amikor a fuvarozó az árut átvette, továbbá, hogy az árudarabok száma, valamint azok jele és sorszáma a fuvarlevél adataival megegyezett.

10. cikk

A feladó felelős a fuvarozóval szemben személyekben, üzemi felszerelésekben, vagy más árukban okozott olyan kárért és minden olyan költségért, amely a hiányos csomagolás következménye, kivéve, ha a hiányosság nyilvánvaló vagy a fuvarozó előtt ismeretes volt abban az időpontban, amikor az árut átvette, és ha a fuvarozó erre vonatkozóan fenntartást nem tett.

11. cikk

1. A feladó köteles a fuvarlevélhez csatolni azokat az iratokat, amelyek az áru kiszolgáltatása előtt végrehajtandó vám- vagy más hatósági kezeléshez szükségesek, illetve köteles ezeket az iratokat a fuvarozó rendelkezésére bocsátani és a fuvarozó részére minden szükséges felvilágosítást megadni.

2. A fuvarozó nem köteles vizsgálni, hogy ezek az iratok és felvilágosítások helyesek-e vagy kielégítőek-e. A feladó felelős a fuvarozóval szemben minden kárért, amely az iratok és felvilágosítások hiányából, nem kielégítő voltából vagy szabálytalanságából származik, kivéve, ha a fuvarozót vétkesség terheli.

3. A fuvarozó bizományosként felelős azokért a következményekért, amelyek a fuvarlevélbe bejegyzett és ahhoz csatolt, vagy a fuvarozónak átadott iratok elveszéséből vagy helytelen használatából származnak; magasabb kártérítési kötelezettség azonban nem terheli, mint az áru elvesztése esetében.

12. cikk

1. A feladó jogosult az áru felett rendelkezni, különösképpen kérheti, hogy a fuvarozó ne fuvarozza tovább az árut, változtassa meg a kiszolgáltatásra előírt helyet, vagy az árut más címzettnek szolgáltatassa ki, mint akit a fuvarlevélben megjelöltek.

2. Ez a jog megszűnik, amint a fuvarlevél második példányát a címzettnek átadták, vagy a címzett a 13. cikk 1. pontja szerinti jogát gyakorolja; ettől az időponttól kezdve a fuvarozó a címzett rendelkezéseit köteles teljesíteni.

3. A rendelkezési jog azonban a címzettet már a fuvarlevél kiállításának időpontjától kezdve megilleti, ha a feladó a fuvarlevélbe ilyen értelmű bejegyzést tett.

4. Ha a címzett rendelkezési jogát gyakorolva olyan utasítást adott, hogy az árut más személynek szolgáltatassák ki, ez a személy nem jogosult más címzettet megnevezni.

5. A rendelkezési jog gyakorlása az alábbi feltételek teljesítésétől függ:

a) a feladó vagy e cikk 3. pontjában említett esetben a címzett, aki rendelkezési jogát gyakorolni kívánja, köteles felmutatni a fuvarlevél első példányát, amelynek tartalmaznia kell a fuvarozó részére adott új utasításokat; köteles továbbá a fuvarozónak minden olyan költségét és kárt megtéríteni, amely az ilyen utasítás végrehajtásából keletkezik;

b) az utasításnak abban az időpontban végrehajthatónak kell lennie, amikor az utasítás ahhoz a személyhez érkezik, akinek azt végre kell hajtania, és sem a fuvarozó rendes üzemét nem akadályozhatja, sem más küldemények feladójának vagy címzettjének kárt nem okozhat;

c) az utasítás nem eredményezheti a küldemény megosztását.

6. Ha a fuvarozó e cikk 5. pont b) alpontjában foglaltak miatt nem tudja a kapott utasítást végrehajtani, köteles erről az utasítást adó személyt haladéktalanul értesíteni.

7. A fuvarozó, aki a jelen cikk rendelkezéseinek megfelelően adott utasítást nem hajtott végre, vagy aki azt anélkül hajtotta végre, hogy a fuvarlevél első példányának felmutatását megkövetelte volna, felelős az igényjogosulttal szemben minden ebből eredő kárért.

13. cikk

1. Miután az áru a kiszolgáltatásra kijelölt helyre megérkezett, a címzett jogosult a fuvarozótól kérni, hogy részére a fuvarlevél második példányát és az árut – átvételi elismervény ellenében – szolgáltatassa ki. Ha megállapították az áru elveszését, vagy, ha az áru a 19. cikkben említett határidőn belül nem érkezett meg, a címzett jogosult a fuvarozási szerződésből eredő jogait a fuvarozóval szemben saját nevében érvényesíteni.

2. A címzett, aki a jelen cikk 1. pontja szerint őt megillető jogokat gyakorolja, köteles a fuvarlevélből kitűnő költségeket megfizetni; erre vonatkozó vita esetén azonban a fuvarozó csak akkor köteles az árut kiszolgáltatni, ha a címzett biztosítékot ad.

14. cikk

1. A fuvarozó köteles az áru felett a 12. cikknek megfelelően rendelkezési joggal bíró személytől utasítást kérni abban az esetben, ha a fuvarozási szerződés – a fuvarlevélben foglalt feltételek szerint – nem hajtható végre, vagy végrehajtása lehetetlenné válik, mielőtt az áru a kiszolgáltatásra kijelölt helyre érkezik.

2. Ha azonban a körülmények lehetővé teszik, hogy a fuvarozást a fuvarlevélben foglalt feltételektől eltérő feltételek mellett végrehajtsák, és ha a fuvarozó az áru felett – a 12. cikknek megfelelően – rendelkezési joggal bíró személytől kellő időben nem kaphatott utasítást, köteles olyan intézkedéseket tenni, amelyek megítélése szerint legjobban szolgálják az áru felett rendelkezési joggal bíró személy érdekeit.

15. cikk

1. Ha az árunak a rendeltetési helyre érkezése után – bármilyen okból – kiszolgáltatási akadály merült fel, a fuvarozó köteles a feladótól utasítást kérni. Ha a címzett az árut visszautasítja, a feladó jogosult az áru felett rendelkezni, anélkül, hogy köteles volna a fuvarlevél első példányát bemutatni.

2. A címzett – abban az esetben is, ha az áru átvételét megtagadta – mindaddig kérheti annak kiszolgáltatását, amíg a fuvarozó a feladótól ellenkező utasítást nem kapott.

3. Ha a kiszolgáltatási akadály akkor következik be, amikor az átvevő a 12. cikk 3. pontja értelmében őt megillető jog gyakorlása során olyan utasítást adott, hogy az árut más személynek szolgáltatassák ki, e cikk 1. és 2. pontjának alkalmazása szempontjából a feladó helyébe a címzett és a címzett helyébe ez a másik személy lép.

16. cikk

1. A fuvarozót megilletik azok a költségek, amelyek az utasítás kéréséből és a kapott utasítás végrehajtásából származnak, kivéve, ha ezeket a költségeket a fuvarozó vétkessége okozta.

2. A 14. cikk 1. pontjában és a 15. cikkben említett esetekben a fuvarozó az árut a rendelkezésre jogosult költségére azonnal lerakhatja; a lerakás után a fuvarozást befejezettnek kell tekinteni. A fuvarozó ezután köteles az árut a rendelkezésre jogosult részére megőrizni. Jogosult azonban az árut harmadik személyre bízni és ebben az esetben csak ennek a harmadik személynek a gondos kiválasztásáért felelős. A fuvarlevélen alapuló követelések és minden egyéb költség továbbra is az árut terheli.

3. A fuvarozó az árut a rendelkezésre jogosult személy utasításának bevárása nélkül is eladhatja, ha az áru romlandó természete vagy az áru állapota az ilyen eljárást indokolja, vagy pedig a raktározási költségek nem állnának arányban az áru értékével. A fuvarozó egyéb esetekben is jogosult az árut eladni, ha ésszerű határidőn belül a rendelkezésre jogosulttól nem kapott olyan ellentétes utasítást, amelynek végrehajtását tőle méltán el lehetne várni.

4. Ha az árut e cikknek megfelelően eladták, az eladásból származó bevételt – az árut terhelő költségek levonása után – az igényjogosult rendelkezésére kell bocsátani. Ha ezek a költségek meghaladják az eladásból származó bevételt, a fuvarozó a különbözet megtérítését követelheti.

5. Az eladás során követendő eljárást annak a helynek a joga vagy szokásai határozzák meg, ahol az áru van.

IV. fejezet

A fuvarozó felelőssége

17. cikk

1. A fuvarozó felelős az áru teljes vagy részleges elveszéséért vagy megsérüléséért, ha az elveszés vagy megsérülés az áru átvételének és kiszolgáltatásának időpontja között következett be, valamint felelős a késedelmes kiszolgáltatásért.

2. A fuvarozó mentesül azonban a felelősség alól, ha az elveszést, a megsérülést vagy a késedelmet a rendelkezésre jogosult vétkessége, a rendelkezésre jogosultnak a fuvarozó vétkességére vissza nem vezethető utasítása, az áru sajátos hibája, vagy olyan körülmény okozta, amelyet a fuvarozó nem kerülhetett el és amelynek következményeit nem állott módjában elhárítani.

3. A fuvarozó a felelősség alóli mentesítés érdekében nem hivatkozhat sem annak a járműnek hibás állapotára, amelyet a fuvarozás végrehajtásához használt, sem pedig annak a személynek vagy e személy megbízottjának vétkességére, akitől a járművet bérelte.

4. A fuvarozó – a 18. cikk 2–5. pontjaiban foglaltak érintetlenül hagyása mellett – mentesül a felelősség alól, ha az elveszés vagy a megsérülés az alább felsorolt tények egyikével vagy azok közül többel együttjáró különleges veszélyből ered:

a) nyitott és ponyvával nem fedett járművek használata, ha azok használatában kifejezetten megállapodtak és ezt a fuvarlevélbe bejegyezték;

b) a csomagolás hiánya vagy hiányossága, olyan áruk esetében, amelyek csomagolatlan, vagy nem megfelelően csomagolt állapotban természetüknél fogva elveszésnek vagy megsérülésnek vannak kitéve;